

שר ההתיישבות

כ"ג טבת, תשפ"א
7 ינואר, 2021

לכבוד
ישי מרלינג
יו"ר החטיבה להתיישבות

מכובדי,

הנדון: החטיבה להתיישבות – מסמך מדיניות, מטרות ויעדים לשנת 2021

אני מתכבד לצרף בזאת את מסמך מדיניות השר לחטיבה להתיישבות לשנת 2021, וזאת לאחר שקיימתי התייעצות עם ח"כ הרב יעקב ליצמן, שר הבינוי והשיכון, ואנשי משרדו. אבקש כי החטיבה תפעל בהתאם למדיניות זו ותחל בהכנת תכנית עבודה בהתאם להוראות החלטת הממשלה וזאת עד ה-15.2.21.

בברכה,

צחי הנגבי

העתקים:

ח"כ הרב יעקב ליצמן, שר הבינוי והשיכון
ד"ר יוסף דרזנין, מנכ"ל משרד ההתיישבות
מר יאיר פינס, מנכ"ל משרד הבינוי והשיכון
הגב' אסנת קמחי, סמנכ"לית בכירה לענייני הכפר, משרד הבינוי והשיכון
מר אבי מאיר, מנהל אגף בכיר לתכנון ובקרה, משרד ההתיישבות

החטיבה להתיישבות - מדיניות, מטרות ויעדים לשנת 2021

בהתאם לסעיף 7(א) להחלטת ממשלה מספר 1998, מיום ז' תשרי התשע"ז, 9.10.16: "אצילת סמכויות הממשלה בתחום ההתיישבות והסדרת מערכת היחסים שבין ממשלת ישראל והחטיבה להתיישבות", מוטל על שר ההתיישבות לקבוע את יעדי תכנית העבודה השנתית של החטיבה להתיישבות ואת מטרותיה באופן מפורט, לרבות יעדים ומטרות רב שנתיים היכן שנדרשים ואת סדרי העדיפויות להשגתם, בכפוף למדיניות הממשלה.

החלטת ממשלה 1998

החלטת ממשלה זו מבקשת להוציא מהכוח אל הפועל את מדיניות הממשלה בתחום ההתיישבות, וזאת על ידי החטיבה להתיישבות כפי שעשתה טרם הקמת המדינה ועד ימינו. בהתאם להחלטת הממשלה (סעיף 2 להחלטה) תפעל החטיבה להתיישבות מטעם המדינה בתחומים הבאים:

1. קידום תכנון פרוגרמתי ותכנון סטטוטורי לצורך הקמת יישובים כפריים חדשים, בהתאם להחלטות ממשלה שיתקבלו.
2. ביצוע פעולות להקמת יישובים חדשים במגזר הכפרי, בהתאם להחלטות הממשלה: פריצת דרכים, הנחה וביצוע של תשתיות על ושל תשתיות ראשיות, הקמת מחנה זמני לקבוצות התיישבות.
3. ביצוע פעולות תכנון ופיתוח ושיקום תשתיות בהתיישבות הכפרית: פיתוח שטחים ציבוריים פתוחים, פריצת דרכים, סלילת כבישים ומדרכות, הנחת קווי תאורה.
4. הקמה, שיפוץ, הרחבה ופיתוח מבני ציבור בהתיישבות הכפרית: השלמת בינוי ושיפוץ גני ילדים, מעונות וכל מבנה קהילתי או מבנה היוצר עוגן קהילתי לקליטת מתיישבים חדשים ביישוב או באזור.
5. פיתוח מקורות תעסוקה בתחומי חקלאות, תיירות כפרית, יזמות עסקית-כלכלית ופיתוח "מנועי צמיחה" בהתיישבות הכפרית.
6. הקמה ותחזוקה של תשתיות והקמת אתרי מגורים זמניים במסגרת פעילות לקליטת עולים חדשים.

7. ניהול מבנים יבילים ומבני קבע למטרות קליטת מתיישבים

חדשים, קהילה וחברה, בהתיישבות הכפרית בהתאם להסכם שנחתם עם משרד הבינוי והשיכון.

8. חיזוק ושיקום יישובים כפריים חלשים בהיבטים חברתיים או כלכליים: פרסום ומיתוג היישוב או האזור, קיום אירועים לעידוד קליטת מתיישבים חדשים והפעלת מערכי מתנדבים ורכזי קליטת מתיישבים חדשים ברשויות המקומיות.

9. פעולות לעידוד צמיחה דמוגרפית בהתיישבות הכפרית: ליווי קהילתי וחברתי של היישובים.

10. ביצוע פעולות כמוסד מיישב לפי חוק המועמדים להתיישבות חקלאית, תשי"ג-1953.

מטרת ההתיישבות

ההתיישבות בפריפריה ממלאת תפקיד חשוב בעיצוב גבולות המדינה. חיזוק יישובי הספר ויישובי הפריפריה משמעותם חיזוק הגבולות, חיזוק הביטחון וחיזוק החוסן הלאומי של מדינת ישראל כולה.

במשך שנים ארוכות, החיים ביישובי הספר במדינת ישראל כללו התמודדות בלתי פוסקת עם מצב ביטחוני רעוע, ירי טילים, חדירות מחבלים והסבת נזקים לנפש ולרכוש.

יתר על כן, הריחוק ממרכזי תעשייה ומסחר היווה גורם מעכב בקליטת תושבים ובהתרחבות השירותים הניתנים ביישובים. חרף הקשיים היומיומיים, עמדו היישובים ויישובי הפריפריה, שפעמים רבות חלקו התמודדויות דומות, בעוז ובגבורה מול האתגרים שניצבו בפניהם. נראה כי אף היום טרם הגענו למנוחה ולנחלה. אל הדגל של חיזוק יישובים אלה נקראה החטיבה להתיישבות, בהיותה בעלת מאגר כוחות מיוחד, עמוס ידע, ניסיון, יכולות מוכחות וכן תחושת שליחות איתנה.

יעדי החטיבה, על פיהם היא פעלה בשנים האחרונות בקרב ההתיישבות הכפרית, הם הקמת יישובים באזורי הפריפריה, חיזוקם והבאתם לידי יכולת קיום עצמית מבחינה דמוגרפית, כלכלית וחברתית, הן ברמת היישוב הבודד והן ברמת מערך היישובים האזורי. זאת תוך שילוב וחיזוק הקשר בין היישובים הכפריים ליישובים העירוניים במרכז הפריפריה הנותנים שירותים לאזור כולו.

פעילות החטיבה בשנים 2017-2020

בהתאם למדיניות אשר נקבעה לחטיבה לשנים 2017-2020, פעלה החטיבה בתחום חברתי ובתחום התשתיות, ונתנה דגש לטיפול נקודתי ביישובים חלשים אשר נדרשים לליווי חברתי מיוחד ומתן מענה לבעיות תשתיות מטעם החטיבה. בשנה האחרונה גם ניתן דגש להקמת מחסני קליטה ביישובים וסיוע בפרויקטים מחוללי שינוי.

תמיכת החטיבה ביישובים נעשתה ככלל באמצעות המועצות האזוריות ועל פי בקשתן.

בנוסף, בוצעו פעילויות ייחודיות בביצוע עצמי של החטיבה להתיישבות.

מדיניות לשנת 2021

מטרת תכנית העבודה של החטיבה להתיישבות הינה לפעול לצמיחת ההתיישבות הכפרית בהיבטים דמוגרפיים, כלכליים וחברתיים, להרחבת יישובים, לקליטת מתיישבים, לפיתוח ולשיפור תשתיות היישובים וליצירת חוסן כלכלי חברתי, בדגש על יישובים מאוימים, סמוכי הגבול והפריפריה.

לשם חיזוק וביסוס ההתיישבות ולשם הרחבתה, צמיחתה והתחדשותה, פעילות החטיבה להתיישבות בשנת 2021 תהיה מגוונת ורב תחומית וממוקדת באזורי הפריפריה.

לשם מימוש יעדיה, החטיבה להתיישבות תפעל לביצוע הפעולות הבאות:

סיוע בהקמת יישובים ופיתוחם על ידי השקעות בתכנון לשלביו השונים, בתשתיות, בפתרונות למגורים זמניים ובפתרונות לתעסוקה ואמצעי יצור וליווי, וכן על ידי טיפול וסיוע חברתי קהילתי, עידוד קליטה ואכלוס לרבות קליטת עליה בהתיישבות הכפרית וסיוע למערכות תומכות אזוריות.

וביתר פירוט:

1. הקמה של יישובים חדשים תיעשה בהתאם לקבוע בהחלטות ממשלה בשיתוף ובתיאום עם משרד הבינוי והשיכון לצורך תכנון סטטוטורי והקמת מחנה זמני ככל שנדרש ליישובי הקבע, וגיבוש הקהילה שתתיישב ביישוב הקבע תוך מתן טיפול כוללני ליישוב.

- במכלול פעולות אלה משרד הבינוי והשיכון יקדם בשיתוף עם החטיבה להתיישבות תכנון של חבלי התיישבות ושל ישובים חדשים בהתאם להחלטות ממשלה, ובהם יישובי מבואות ערד בנגב המזרחי, עיר אובות בערבה התיכונה, ישוב דרוזי חדש והישוב שיבולת בגליל התחתון, רמת טראמפ בגולן.
- הקמה של ישובים חדשים תיעשה בהתאם לקבוע בהחלטת ממשלה 1998, סעיף 7(א).
2. כמו כן, תטפל החטיבה להתיישבות בקידום מודלים התיישבותיים בעלי היבטים לצמיחה דמוגרפית במרכזים אזוריים הנותנים שירותים לאזור.
 3. טיפול נקודתי ביישובים מוחלשים וביישובים חדשים, לרבות סיוע בשיקום ופיתוח תשתיות בתחום הוותיק של הישוב.
- במכלול פעולות אלה החטיבה להתיישבות תסייע לישובים כפריים באזורי עדיפות לאומית, ישובים חדשים וישובים מוחלשים מבחינה חברתית כלכלית המצויים לקראת צמיחה והתחדשות, בהם הסיוע עשוי להוות מנוף לשינוי מגמה ולעידוד צמיחתם.
4. סיוע קהילתי ליישובים כפריים באזורי עדיפות לאומית למטרת קליטת תושבים חדשים, בכלל זה סיוע בדרכים לשיווק היישוב והאזור.
 5. תמיכה ועידוד ממשלתיים לקיום ופיתוח יזמות במרחב ההתיישבותי באזורי עדיפות לאומית, בתחומים שונים, ובהם: תיירות ונופש, עיבוד תוצרת חקלאית, פעילות נלוות לחקלאות ובכלל זה ביישובי המיעוטים שבהתיישבות הכפרית.
 6. חיזוק הבסיס התעסוקתי ועידוד קליטת משפחות חדשות באזורי עדיפות לאומית, בדגש על יישובים מאוימים וצמודי גדר ובכלל זה עידוד התיירות הכפרית והיזמות.
 7. חיזוק, שיקום והבראת יישובים מוחלשים הסובלים, בין היתר, מאיום בטחוני או מתת אכלוס קיצוני.
 8. פיתוח עוגני צמיחה אזוריים אשר יתמכו ביישובים הכפריים באזורי עדיפות לאומית בתחומי כלכלה ותעסוקה, קליטה, חינוך, קהילה וחברה.
 9. פיתוח חקלאי שאיננו חוסה תחת חוק עידוד השקעות הון בחקלאות וכן השלמת פיתוח מתחמים עבור לולי הטלה.
 10. ביצוע משימות שיוטלו על החטיבה עפ"י החלטות ממשלה מיוחדות.

הנושאים ותחומי הפעולה שנכללו במדיניות שלעיל נועדו לתרום ליישום מדיניות הממשלה המבקשת לחזק את ההתיישבות באזורים שונים תוך דגש על יישובים הנמצאים בפריפריה ובפריפריה המסווגת ברמה הגבוהה ביותר, בהתאם להחלטת ממשלה מס' 3738. פעילות זו תתרום לפיזור האוכלוסייה ולצמיחת ההתיישבות באזורי עדיפות לאומית.

בשנת פעילות זו תגדיל החטיבה את תחומי הפעילות והביצוע העצמאים.

בהתאם להחלטת הממשלה הריני פונה ליו"ר החטיבה על מנת שעד לתאריך 15.2.21 תמפה החטיבה את הצרכים בהתאם למדיניות זו, ותאסוף מידע בקרב ההתיישבות הכפרית לרבות יישובי מיעוטים.

כמו כן, תגבש החטיבה טיוטת תכנית עבודה שנתית מפורטת שתכלול פירוט של כלל המשימות שיבוצעו לשם השגת היעדים, פירוט הוצאות התקורה לביצוען, לוחות זמנים ואבני דרך לביצוע, היקף כוח האדם, התקציב הנדרש, מדדי ביצוע וחסמים צפויים.

בהתאם להחלטת ממשלה 1998, סעיף 7 ב2, על הצוות המקצועי להיוועץ עם משרדי הממשלה הרלוונטיים ובכללם משרד הבינוי והשיכון ומשרד הביטחון, בטרם תוגש תכנית העבודה לאישורי.